

Lunds Universitet
Sociologiska institutionen

”Fotboll och Jämställdhet”

- *En kvalitativ undersökning om sex aktiva fotbollsspelares syn på jämställdhet inom fotbollen.*

Författare: Nathalie Olsson Hillgren
Kandidatuppsats: SOCK01, 15 hp
Vårterminen 2014
Handledare: Johanna Esseveld
Examinator: Katarina Sjöberg

Förord

Jag vill tacka de som hjälpt mig under arbetets gång. Jag vill tacka de sex fotbollsspelare som ställt upp på intervjuer. Utan er att jag inte fått fram ett resultat. Jag vill också tacka min handledare Johanna Esseveld för allt stöd och tips jag fått under arbetets gång.

Författare: Nathalie Olsson Hillgren
Titel: Fotboll och Jämställdhet
Kandidatuppsats: SOCK01, 15 hp
Handledare: Johanna Esseveld
Examinator: Katarina Sjöberg
Sociologiska institutionen, vårterminen 2014

Abstrakt

Syftet med studien är att undersöka hur fotbollsspelare ser på jämställdhet utifrån träningskläder, träningsmöjligheter och löner för kvinnliga och manliga fotbollsspelare. Jag använder ett genusperspektiv och tar min utgångspunkt i det som jag anser är ett problem nämligen att flickor missgynnas på olika sätt inom fotbollen i Sverige. Jag valde att göra en kvalitativ intervjuundersökning och intervjuade sex fotbollsspelare varav tre var kvinnor och tre är män. Resultatet av den insamlade empirin analyserades med hjälp av Pierre Bourdieus teori om den manliga dominansens och Iris Youngs teori om hur kvinnliga och manliga beteende växer fram. Studien visar att fotbollsspelare vet vad jämställdhet är och intervjupersonerna anser också att dam- och herrlag ska ha samma rättigheter när det kommer till träningstider, träningsplaner och tvättning. Men när det kommer till jämställdhet och lön inom fotbollen skiljer svaren sig ur ett genusperspektiv. De manliga intervjupersonerna tycker inte att kvinnor och män ska tjäna lika mycket pengar. De kvinnliga intervjupersonerna hoppas att lönen blir jämbördig i framtiden. De anser att de gör samma jobb och att kvinnor tjänar för lite och män för mycket för samma jobb.

Nyckelord: fotboll, jämställdhet, manlig dominans, symboliskt våld

Innehållsförteckning

1. Inledning	6
1.1 Introduktion	6
1.2 Definition av begrepp	6
1.3. Problemformulering	7
1.4. Syfte	7
1.5. Frågeställningar	7
2. Bakgrund.....	8
2.1. Fotbollens uppkomst	8
2.2. Damfotbollens uppkomst	9
2.3. Dagens fotboll i Sverige	9
2.4. Tidigare forskning	10
2.4.1. Attityder mot kvinnliga idrottare	10
2.4.2. Utseendefixering inom idrotten	12
2.4.3. Lika lön	12
3. Teori.....	14
3.1. Pierre Bourdieu och den manliga dominansen	14
3.2. Iris Young, att kasta tjejkast.....	16
3.3. Sammanfattning av Bourdieu och Young	17
4. Metod.....	18
4.1. Det kvalitativa perspektivet.....	18
4.1.1. Metodundersökningens styrkor och svagheter	18
4.2. Urval.....	19
4.3. Genomförande	19
4.4. Bearbetning och analys	20
4.5. Etik	20
4.6. Metoddiskussion.....	21

4.7. Intervjupersonerna.....	21
5. Resultat och analys.....	22
5.1. Att börja spela fotboll.....	22
5.2. Kön och den typiska fotbollsspelaren	23
5.3. Skillnader mellan dam- och herrfotboll	23
5.4. Förutsättningar för dam- och herrfotboll.....	26
5.5. Fotboll och jämställdhet	27
5.6. Respons på två sexistiska uttalanden	28
5.7. Hur studien påverkat mig	30
6. Slutsatser	33
6.1. Vidare forskning.....	33
7. Referenser	34
Bilaga 1	36

1. Inledning

1.1 Introduktion

Jag är född in i en idrottsfamilj och har vuxit upp med två föräldrar som spelat fotboll på elitnivå och deras fotbolls- och idrottsintresse har smittats av på mig. Under hela min uppväxt har mina föräldrar antingen spelat fotboll eller varit fotbollstränare och jag har alltid fått följa med på fotbollsträningar och matcher. När jag blev tillräckligt gammal började jag spela i Malmö FF:s fotbollsskola. Idag är jag 25 år, spelar fotboll på elitnivå och fotbollen ligger mig varmt om hjärtat. Flickor/ kvinnor bemöts ofta med uttalanden som: ”det är kossor som spelar fotboll”, ”det är inte är riktig fotboll utan damfotboll”, ”det går så långsamt och de har så dålig teknik”. Det börjar redan som liten, till exempel på Malmö FF:s fotbollsskola placerades flickorna på en gräsplätt medans pojkarna fick vara på fotbollsplanerna. Flick- och damspelare tilldelas de sämre träningsplanerna, tiderna och omklädningsrummen. Flickor/ kvinnor som spelar fotboll fostras med att killar och män är ”bättre” och mer värda inom både klubbar och förbundet och det är bara för flickor/ kvinnor att acceptera.

På fotbollsgalan 2013 tilldelades Anders Svensson en bil av svenska fotbollförbundet för att ha gjort flest herrlandskamper medan damspelaren Therese Sjögran som spelat 40 landskamper mer än Svensson inte fick någon bil. Dagen efter fotbollsgalan diskuterades det flitigt i mitt lags omklädningsrum. Några lagkamrater menade att Anders Svenssons prestation var mer värd än Thereses. Att Anders förtjänade en bil eftersom Anders är manlig fotbollsspelare och att herrlandslaget drar in mer pengar till förbundet. Andra lagkamrater var knäppt tysta och bara lyssnade. Händelsen på fotbollsgalan som fick mig att vilja skriva ett arbete om fotboll och jämställdhet.

1.2 Definition av begrepp

Jämställdhet betyder att män och kvinnor har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter i alla grundläggande områden i livet. Jämställdhet utgår ifrån att det finns en jämn fördelning av makt och inflytande mellan könen. Att män och kvinnor har samma möjligheter till att vara ekonomiskt oberoende, lika premisser i arbete och arbetsvillkor samt utvecklingsmöjligheter i arbetet. Jämställdhet och jämlikhet är likartat men det finns skillnader. Jämställdhet fokuserar på en likvärdighet mellan könen medan *jämlikhet* fokuserar på en likvärdighet mellan alla individer och grupper (Statistiska centralbyrån, 2012)

Kön är det biologiska könet som en individ föds med. Medfödda likheter och olikheter mellan män och kvinnor. *Genus* är det som skapas socialt och kulturellt i samhället, till exempel olika kvaliteter som tillskrivs kvinnor och män eller att rosa är en flickfärg och blå är en pojkfärg (Kinnari, 2007).

1.3 Problemformulering

För några år sedan gjordes en undersökning på en idrottshögskola för att se om idrottsstudenter använder sina kroppar på ett ”annorlunda” sätt (Fundberg, 2005). I studien säger en ung man att ’tjejerna går annorlunda’ på idrottshögskolan. Jesper Fundberg (2005), lektor och idrottsforskare på Malmö högskola, ber den manliga eleven visa vad han menar. Den unge mannen reser sig upp och går med benen brett isär, armarna som är slängande vid sidorna och vajar fram. Fundberg drar slutsatsen att kvinnorna på idrottshögskolan använder sina kroppar på ett annat sätt, kvinnorna tar plats vilket män inte är vana vid och därmed känner sig hotade. Enligt Young (2009) förväntas män tar plats, hon skriver att människan har skapat olika strukturer i samhället som påverkat människors inställningar till hur kroppen ska användas. Även varför vi tolkar vissa rörelser som feminint och maskulint. Young (2009) skriver att det finns genusstrukturer i samhället som sätter gränser för kvinnors kroppar. Kvinnor ska vara tveksamma i sin öppenhet. Kvinnor ska hålla igen med sina rörelser och inte använda sin kropp till fullo. Därför har kvinnor svårt att utnyttja sin kraft och använda rummets möjligheter. Fundberg (2005) menar att det finns genusstrukturer som begränsar och styr kvinnor och mäns kroppar.

4 Syfte

Syftet med studien är att undersöka hur fotbollsspelare ser på jämställdhet utifrån träningskläder, träningsmöjligheter och löner för kvinnliga och manliga fotbollsspelare.

1.5 Frågeställningar

- Vad anser fotbollsspelare att jämställdhet är?
- Anser fotbollsspelare att fotboll är jämställd sport?
- Finns det skillnader ur ett genusperspektiv mellan kvinnliga och manliga fotbollsspelares svar?

2. Bakgrund

I detta kapitel kommer jag att berätta om hur fotbollen startade och hur fotbollen ser ut i dagens Sverige. Jag har också valt att titta närmre på forskning om attityder, utseende och lön.

2.1. Fotbollens uppkomst

Det är ingen som exakt vet när och var fotbollen som sport startade. Det finns inget land som kan kalla sig upphovsman till sporten (Jönsson, 2006). Enligt Åke Jönsson, forskare och idrottshistoriker, skrivet att den fotboll som spelas idag skapades den 26 oktober 1863 i Storbritannien. Några brittiska herrar träffades i London för att diskutera sporten fotboll och hur sporten kunde spridas vidare. Innan mötet resulterade sporten oftast i våldsamma drabbningar mellan olika byalag (Jönsson, 2006). I samband med mötet skapades även FA (Football Association) som utgav spelets första gemensamma regler. Efter att FA bildades blev fotboll ett av de första spelen som organiserades och hade en målsättning med att vara en fritidssysselsättning (Murray, 1994).

Precis som i England var det medelklassens pojkar och män som kom i kontakt med fotbollen först i Sverige. Medelklassen hade kontakter i England och på vis fick de höra talas om spelen (Andersson, 2002). Enligt Torbjörn Andersson (2002), universitetslektor och idrottsforskare på Malmö högskola, var det medelklassen som hade tid att ägna sig åt fritidssysselsättningar i jämförelse med arbetarklassen som jobbade 10-12 timmar om dagen. Men precis som i England kom arbetarklassen att bli den dominerade merparten i spelet. Vid sekelskiftet fick arbetarklassens ungdomar möjlighet att spela fotboll då arbetstiden förkortades. Andersson (2002) skriver också att "fotbollens hårdhet" stämde mest överens med arbetarklassen manlighetsideal. En anledning till att medelklassen konkurrerades ut var att arbetarklassen spelade och tränade mer. Medelklassens pojkar studerade eller började jobba på familjeföretagen. När tidningarna började skriva om spelen beskrevs fotbollen som manlig men också skrämmande och våldsam. Enligt samma tidning kräver styrka och den är inget för morsgrisar (Andersson, 2002). Viktor Balck, den svenska idrottens fader ansåg att fotbollen uppfostrade mentalitet och såg till att pojkar blir män genom fotbollen. Balck skrev följande i Illustrerad Idrottsbok från 1886:

"Fotboll är dock inte en lek för de svaga och rädda, den passar endast för något utvecklade ynglingar eller unga män och för dessa blir den snart en kär sysselsättning. /.../ Sinnesnärvaro, tilltagsenhet, under stundom sjelfförnekelse och kallblodighet i faran äro nödvändiga egenskaper för att vara en god fotbollspelare: Dertill komma sådana fysiska

egenskaper såsom styrka och vighet, hastig blick, snabbhet och rörlighet i alla riktningar, särskilt hvad fötterna beträffar". (Balck citerad i: Andersson, 2002, sid. 61-62)

2.2 Damfotbollens uppkomst

I boken *The Fastest Growing Sport? Women's Football in England* (2004) skriver Jean Williams, idrottsforskare, att det finns dokumenterat att kvinnor spelade fotboll i Storbritannien i slutet av 1800- talet. Fotbollen kopplades samman med kampen för kvinnors rättigheter. Damfotbollen växte och detta besvärade auktoriteterna i Football Association (FA). 1902 förbjöd FA manliga fotbollsklubbar att spela mot kvinnor. FA ansåg att fotboll som spel inte passande för kvinnor (Williams, 2004). 1921 förbjöds kvinnliga fotbollslag och då fanns det redan 150 kvinnliga fotbollslag i Storbritannien. Härefter fick de kvinnliga lagen inte spela på förbundets fotbollsplaner eller anknyta sig till förbundet. Efter första världskriget förbjöd förbundet kvinnor att spela fotboll och fotbollsförbudet varade i 50 år. I november 1971 upphörde förbudet, detta tror Williams (2004) har gett avtryck på synen om damfotboll inom olika media, inom spelen men också bland allmänheten.

Enligt Johnny Hjelm och Eva Olofsson, forskare i genus- och idrottshistoria på Umeå universitet influerades den svenska damfotbollen också av Storbritannien. I Sverige bildades de första damlagen i slutet på 1910- talet och i början på 1920- talet. När kvinnorna ville spela en mer organiserad fotboll möttes de av starkt motstånd från manliga fotbollsspelare och fotbollsexperter (Hjelm och Olofsson, 2004). Precis som i Storbritannien förknippades damfotboll med kvinnornas kamp för lika rättigheter. Enligt Andersson (2002) är denna koppling en av förklaringarna till varför fotbollen aldrig blev en etablerad sport på 20 och 30- talet. I mitten på 60- talet startades det första ”moderna” damfotbollslaget Öxabäck IF. Deras bildande spelade en viktig roll för Sveriges utveckling av damfotboll. Fler lag och serier startades i slutet och början av 60 och 70- talet (Andersson, 2002). Fotbollsspelande kvinnor ökade kraftigt, 1970 fanns det 728 licenserade fotbollspelerskor men 1971 hade siffran stigit till 4901 stycken kvinnor (Hjelm och Olofsson, 2004). Enligt svenska fotbollförbundet fanns det år 2013 89.362 licensierade damer över 15 år (Svenska fotbollförbundet

<http://fogis.se/om-svff/>)

2.3 Dagens fotboll i Sverige

Svenska fotbollförbundet har som mål att få fotbollen att bli en jämställd idrott. Det innebär att flickor, pojkar, män och kvinnor ska ha samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter. Det innebär att det ska finnas samma möjligheter för könen att utöva fotboll och båda könets

utövning av spelen ska prioriteras lika. Både män och kvinnors värderingar, kunskaper och åsikter ska tas tillvara på så att fotbollens utveckling går framåt (Fotbollförbundet http://fogis.se/ImageVault/Images/id_9873/ImageVaultHandler.aspx).

Enligt Riksidrottsförbundet (2012) är fotboll Sveriges största tränings- och tävlingsidrott för både män och kvinnor (i åldrarna 7- 70 år). 126 000 kvinnor spelar fotboll. Det är 48 000 fler utövare än den näststörsta träningsformen aerobics. I Sverige spelar 314 000 män fotboll och det är 188 000 fler än den näst vanligaste idrotten innebandy. Fotbollen står för en tredjedel av den svenska idrottsrörelsen (Riksidrottsförbundet, 2012).

De tio största tävlings- och träningsaktiviteterna för kvinnor och män (antal/andel av 7–70 år)

Kvinnor	Antal*	Män	Antal*
Fotboll	126 000	Fotboll	314 000
Aerobics	78 000	Innebandy	126 000
Innebandy	51 000	Ishockey	69 000
Handboll	44 000	Skytte	64 000
Friidrott	41 000	Friidrott	53 000

*Personer i 1 000-tal. (Riksidrottsförbundet, 2012,

http://iof4.idrottonline.se/ImageVaultFiles/id_32028/cf_394/Idrotten_i_siffror.PDF)

2.4 Tidigare forskning

I detta delkapitel har jag valt att titta närmre på forskning som behandlar elitidrottande kvinnor. Jag har inriktat mig på frågor som rör attityder, utseendefixering och lika lön för kvinnor. Detta är dessa frågor som jag samtalat om med mina intervjupersoner under intervjuerna.

2.4.1 Attityder mot kvinnliga idrottare

Johnny Wijk (2013), svensk lektor och idrottshistoriker, har skrivit om förutsättningarna för och utvecklingen av professionella elitidrottande kvinnor. Han fokuserar bland annat på Annika Sörenstams golfspel på herr touren 2003, och hur det väckte stor uppmärksamhet i medierna. Att män och kvinnor skulle tävla tillsammans på lika villkor ansågs inte normalt. I både Sverige och USA ledde följande till en diskussion om ökad jämställdhet både inom idrottsvärlden och i samhället. Wijk citerar manliga spelare på golftouren som uttalar sig att

Annika har inget på deras tour att göra och de undrade vad hon ville bevisa. Några manliga toursspelare tyckte att det var löjligt att Annika ville tävla med männen. Wijk (2013) citerar en kommentator som ansåg att Sörenstam inte längre är en stor fisk i en liten damm utan att hon nu är en guppyfisk bland hajar. Men alla kommentarer var inte negativa, Sörenstam fick beröm och beundran av vissa herrspelare. Hon berömdes för slagteknik, närspel och mental styrka. En av golftoppens proffsspelare uttalade sig att touren i USA bör heta ”De professionella golfproffsens tour” och inte ”herrarnas professionella golf tour”. Wijk tolkar hans uttalande som att han menade att touren var till för de bästa golfspelarna och att kön, ålder och nationalitet inte skulle spela någon roll (Wijk, 2013).

Innan golftävlingen gick en erkänd idrottspsykolog ut med orden att golfmännen inte skulle se Sörenstam som en kvinnlig golfare utan som vilken konkurrent som helst. Att det var viktigt för männen att tänka på sin egen prestation och inte utveckla negativa tankar om att förlora mot en kvinnlig spelare (Wijk, 2013). Wijk (2013) skriver att desto närmre tävlingsdagen desto fler avhopp strömmade in till arrangörerna från manliga golfare. En del av personerna som kritiserade Sörenstams medverkan drog sig ur tävlingen. (Wijk, 2013).

Wijk (2013) breddar sina argument och skriver att kvinnors frammarsch inom olika samhällsområden har upplevts hotfull av många män. Som exempel nämner han kvinnornas rösträtt, kvinnornas representation i beslutfattande organ (bland annat riksdagen), tjänstetillsättningar i akademiska sammanhang men också på olika chefsposter och bolagsstyrelser. Wijk (2013) skriver också att det kan finnas kvar gamla attityder och könsmönster i idrottens värld. Ett argument kan vara att män antas vara fysisk överlägsna och ha en annan idrottsförmåga än kvinnor.

För att återvända till Wijks presentation av Golftävlingen där Sörenstam deltog, vann Sörenstam över en del män i den absoluta golf toppen. Efter hennes insats fanns det krönikörer som tyckte och förväntade sig att fler kvinnor skulle börja spela regelbundet på ”männens tour”. Deras argument var att kvinnors spel skulle förbättras och att kvinnorna skulle kunna ta sig till toppen (Wijk, 2013). Men istället för att bryta upp gamla mönster avvisade både männens och damernas proffsorganisationer tanken om golftävlingar där såväl kvinnor som män kunde delta i tillsammans. Trots att Sörenstam visade att könsneutralitet var fullt möjligt för kvinnor att tävla mot män har utvecklingen inte gått framåt. Wijk (2013) anser att revirtänkande och gamla traditioner har satt stopp för nytänkandet. Detta gäller golf på dam-

som herrsidan. Det intressanta är att istället för att se möjligheterna så kritiserades Sörenstam för att vara illojal mot kvinnornas egen proffstour (Wijk, 2013).

2.4.2. Utseendefixering inom idrotten

Wijk (2013), skriver vidare att spelens och idrottens kroppsfixering har ökat för både kvinnor och män. Jennifer Hargreaves (1994) som är medieforskare menar att elitidrottande kvinnors medieuppmärksamhet har lett till fler ekonomiska resurser och sponsorer. För män är det idrottsprestationerna som utgör grunden för reklamen medan det ser annorlunda ut för kvinnor skriver hon vidare. Hos kvinnor ska det vara rätt kropp med rätt utseende och idrottsframgångar. Hargreaves (1994) tror att samhällets syn på kvinnokroppar har lett till kommersialiseringen och sexualiseringen av kvinnors kroppar. Sociologen och idrottsforskaren Barry Smart (2005) menar att dagens idrottskvinnor bedöms efter sitt utseende och sin sexuella utstrålning. Smart skriver att kvinnor förväntas uppfylla feminina egenskaper utifrån de normer som finns i samhället de lever i.

Damfotbollsspelare har och är utsatta för sexualiseringen både nationellt i Sverige men också internationellt. Enligt ett inslag i P3 (2011) erbjöd galleristen Per- Olov Börjesson Malmö FF en miljon kronor 1995 om damlaget spelade sina matcher i korta, fransiga kjolar, magtröjor och fotbollsstrumpor med bjällror. Sepp Blatter som är ordförande i Internationella fotbollsförbundet (FIFA) kom med ett förslag 2004, att damfotbollsspelare kunde kopiera volleybollens klädkod. Blatter ansåg att damerna kunde spela i tights och små shorts. Han uttryckte också att kvinnliga spelare är söta och att kläderna kan ge kvinnor en kvinnligare estetik (Christenson, 2004). Den före detta basen för europeiska fotbollförbundet (UEFA), svenska Lennart Johansson föreslog i en intervju med brittiska BBC att damfotbollsspelare kunde användas mer i reklam. Han ansåg att företag kunde tjäna pengar på en sveltig kvinna som spelar fotboll i regnet och sa vidare att hon sedan kommer ut ifrån omklädningsrummet ser hon fantastisk ut (BBC, 2005). Ett annat exempel är damfotbollsgalan Golden Girls i Italien. Där utses både landets bästa men också vackraste damspelare. Juryn har bikinibilder på spelarna till sin hjälp (TT, 2008).

2.4.3. Lika lön

IF Limhamn Bunkeflo (LB07) beslutade 2013 att deras fotbollsspelare skulle få samma lön oavsett vilket kön spelaren har. Klubben valde att göra en omfördelning av sina resurser och samtliga seniorspelare fick nya spelarkontrakt. Klubbchefen Johan Andersson gick ut i media och sa att damerna är lika viktiga som herrarna och därför ska ersättningsnivån vara samma.

Herrspelarnas villkor försämrades från föregående år, vilket ledde till att spelare lämnade klubben. Medan damspelarna blev överraskade av beslutet då de inte förväntade sig någon ersättning överhuvudtaget. Svenska Fotbollförbundets ordförande berömde klubben och menade att LB07 är ett föredöme för jämställdhet inom fotbollen (Wiman, 2013). På LB07s egen hemsida skriver Johan Andersson att idrottsprestationen är likvärdig mellan damlaget och herrlaget. Båda lagen tränar lika mycket, har liknande spelprogram och lika mycket publik. Sponsorerna stöder båda lagen lika mycket och därför finns det ingen anledning till att ersättningen för herrar och damer ska vara olika. Andersson skriver också att det var ett enkelt och viktigt beslut både för damlagsspelarna men och för flickspelarna. Klubben vill sända ut signaler till ungdomsspelarna, att det deras kön inte spelar någon roll (Andersson, 2013).

3. Teori

Det finns idag många som forskar och använder sig av ett genusperspektiv inom sociologi. Men jag fastnade för Bourdieus klassiska sociologiska teori om genus och kön– då han rör sig på såväl samhälls-, institutions- och individnivå samtidigt som han tydliggör vikten av såväl strukturella förhållanden som symboliska system. Jag valde även en text av Iris Young, hennes teori om hur kvinnor kroppar rör sig.

3.1. Pierre Bourdieu och den manliga dominansen

Pierre Bourdieu var en av nutidens största samhällsvetare och politiska tänkare. Bourdieu undersökte klassfrågor och dominansförhållanden. Han antar att alla sociala hierarkier är skapade av människor och kan därför förändras. Frågan han ställer sig är varför vissa människor accepterar en underordning. Nedan följer en presentation av Bourdieus teorier och begrepp med fokus på kön och genus.

Bourdieu diskuterar varför det funnits patriarkiska strukturer i alla samhällen i alla tider, trots att det de inte är givna av naturen. Han skriver att det är självklarheten i dominansstrukturerna som gör de svåra att upptäcka både för personerna som dominerar och personerna som blir dominerade. Bourdieu (1999) menar vidare att människan ser världen genom skillnader. Den primära skillnaden är den mellan män och kvinnor. Bourdieu tror att det finns ett nära samband med sociala, kulturella skillnader och biologiska skillnader mellan könen. Dessa skillnader har placerats i tankesystem av motsatsrelationer till exempel aktiv- passiv, högt – lågt, torrt – fuktigt. (De första orden förknippas med manlighet och det andra ordet med kvinnlighet).

Bourdieu (1999) skriver att den manliga dominansen är varaktig på grund av något han kallar det symboliska våldet. Det symboliska våldet är ett osynligt våld. Offren märker inte av det då det utövas på symbolisk väg genom kommunikation, kunskap eller missgynnande och erkännande. Styrkan i det symboliska våldet är att de inte syns eller känns hos offren. Det innebär att personer som blir dominerade tänker utifrån den dominerande gruppens tankestruktur. På detta sätt framträder den androcentriska synen som oberoende och den manliga ordningen behövs inte legitimeras. I samhället är det de dominerandes tanke kategorier som de dominerade är hänvisade till. Det symboliska våldet är djupt rotat i samhället och ger ut signaler och koder till båda könen. Dominansutövningen skapar ett tvingande samtycke som leder till förenade dikotomier (det sociala varandet) (Bourdieu,

2000). Symbolisk makt sätter samman verkligheten genom symboler. Symbolerna ska underlätta för en social integration (Bourdieu, 1999)

Ett annat begrepp Bourdieu (1990) använder är *habitus*. En persons individuella habitus är ett system av förfoganden som låter människan tänka, handla och orientera sig. Dessa förfoganden utvecklas genom erfarenheter och minnen. Men utvecklingen av könshabitus menar Bourdieu (1999) kräver en implementerande uppfostring och utbildningsprocess av manligt och kvinnligt. Att människor lär sig hur kvinnor och män ska bete sig i olika situationer och hur agera. Könshabitus blir betydelsefullt i vår sociala värld. Det effektivaste sättet att förklara hur könshabitus skapas kan sökas i förklaringar till antaganden om biologiska skillnader mellan män och kvinnor. Enligt Bourdieu (1999) kan biologiska förklaringar ligga till grund för de dominerande männens och dominerade kvinnornas olika sociala och kulturella samhällsställningar. Det som utmärker det symboliska våldet är att det sker en förnekelse av våld, att våldet anses vara naturligt. Det symboliska våldet kräver en bekräftelse av offret för att synas.

För att det symboliska våldet ska leva kvar i samhället måste det reproduceras. Institutioner som familj, skola och stat spelar stor roll i denna reproduktion. Könssocialiseringen börjar tidigt. Innan ett barn föds tilldelas barnet sociala beteenden och hur hans relation till olika institutioner ska se ut. Ett litet barn tar till sig den pedagogiska och sociala handledning som sker runt om i omgivningen. Barn letar efter uppmuntran och självförgyllelse. Utifrån den handledning och självförgyllelsen skapar barnet ett symboliskt kapital. I familjen finns en arbetsdelning mellan könen och den reproducerarens i socialiseringen. Pojkar tränas till att ta för sig, behärska och kontrollera det offentliga rummet medan flickor lär sig att ta ansvar i återskapandet av hushållet och det privata rummet. Pojkar tilldelas ära, heder och berömmelse (Bourdieu, 2000).

Bourdieu (1999) skriver att staten använder skolan som redskap för att utveckla tankar om hur människan ska uppfatta världen. Symboliskt våld är kopplat till makt och staten har påverkan på oss både med subjektiva och mentala strukturer om människors tankar och perceptioner. Bourdieu (1999) menar att staten har den makten att klassificera in personer i kategorier till exempel homosexuella eller kvinnor. Även heterosexualiteten är enligt honom kopplat till biologiska processer och antaganden. Bourdieu hävdar att heterosexualitet är socialt konstruerad. Han menar också att familjen bidrar till en konstgjord bild över hur könsrelationer och sexualiteten ska se ut. Staten främjar den ”normala” familjen och en

”normal” könshabitus (Bourdieu, 1999). Det är viktigt att skolan jobbar aktivt för att minska skillnaden, det är i skolan det kulturella kapitlet reproduceras (Bourdieu, 1999). Bourdieu föreslår också att kvinnors tillträde till högre utbildning är en viktig faktor för att den manliga dominansen ska minska och försvinna.

Även Bourdieu skiljer mellan kön och genus. Kön är det biologiska könet medan genus är en social konstruktion. Som jag redan påpekat när jag skrev om relationen mellan det sociala, kulturella och det biologiska så anser han att kön och genus existerar endast i relation med varandra. Det som gör en kvinna kvinnlig är det som skiljer från vad som gör en man manlig. Han går ett steg vidare när han skriver att kvinnlighet är ett relationellt begrepp som är konstruerat för kvinnor mot män i rädslan mot det manliga, speciellt det manliga i kvinnan själv. Det finns biologiska/ kroppsliga skillnader mellan könen men hur människan väljer att uppfatta detta är inte naturgivet. Olikheterna har sätts in i tankesystem, olika motsatsrelationer som gjort att människans kroppar tillskrivs olika regler och förbud. Det symboliska våldet och samhällets dominansförhållanden är återigen av central betydelse här Dominansrelationen är ett resultat av det inritade mönstret som de dominerade, oftast omedvetet bidrar till genom att vara tyst och acceptera de gränser som finns. Detta tar uttryck i kroppsliga känslor så som förödmjukelse, skam och skuld (Bourdieu, 1999).

3.2 Iris Young, att kasta tjejkast.

Iris Young (2000) var en amerikansk statsvetare som skriver om hur könsrelationer och klassrelationer samverkar för att bibehålla olika system av förtryck. Men hon önskade också förstå hur system av förtryck påverkar individuella människor. Angående det sistnämnda ställde hon frågan varför det finns olika sätt för män och kvinnor att röra sig och vad rörelsemönstret betyder. Young skriver att kvinnors kroppar inte är lika öppna mot omvärlden mäns när kvinnor går och springer. Hon tycks också se en skillnad i den plats som kvinnor och män får och tar när de kliver in i ett rum (Young, 2000). I boken *Att kasta tjejkast* beskriver Young hur kvinnor ser sig själv om både subjekt och objekt medan män oftast bara ser sig som ett subjekt. Young (2000) skriver att i kvinnors sinne skapas det en krock mellan två tankesätt: jag kan för jag är en person och jag kan inte för att jag är kvinna.

Young (2000) skriver att ju äldre en flicka blir ju fler kvinnliga beteende utvecklas. Det rör allt från hur kvinnor ska föra sig när de går, hur stora gester en kvinnans får göra men också hur hon ska sitta. Det återhållsamma mönstret blir större med tiden vilket gör att kvinnor ser sig som mer ömtåliga än män. Enligt Young leder detta till att kvinnor inte vågar satsa på

idrottsaktiviteter helhjärtat. Young menar att det hör ihop med föräldrarnas uppmuntran till olika lekar när barn är små, att låta flickor leka aktiva lekar som pojkar uppmuntras göra och tvärt om. Young argumenterar för att det bidrar till sämre idrottsprestationer för flickor. I idrottsliga sammanhang är kvinnor omgivna av olika gränser som inte får överträdas, något som också bidrar till att kvinnors rörelsemönster avgränsas. (Det börjar med socialiseringen i familjen, sedan fortsätter det, det som sker i idrottssammanhang är bara en fortsättning på tidigare begränsningar . Även här skriver Young att det har att göra med att kvinnor ser sig själva som båda objekt och subjekt samtidigt. Objektiveringen gör att kvinnors känner att deras rörelser blir observerade och granskade av andra. Kvinnor glömmer bort att bli subjekt, vilket betyder att agera utåt, ta för sig med mera. Därför tenderar kvinnor att vara återhållsamma i deras rörelser och kvinnor underskattar deras kroppars förmågor för att genomföra olika saker (Young, 2000).

3.3. Sammanfattning av Bourdieu och Young

Enligt Bourdieu (1999) lever vi i ett samhälle som består av den manliga dominansen och dominansstrukturer är svåra att upptäcka. Antaganden om biologiska skillnader mellan könen har fått sociala, kulturella konsekvenser som till exempel tankesystem där genus ses som en motsatsrelation. Skillnader mellan könen bibehålls med hjälp av något Bourdieu kallar det symboliska våldet. Det symboliska våldet genomsyrar samhället så att offren inte märker av den manliga dominansens existens. Det symboliska våldet och människans habitus reproduceras inom samhällets institutioner, till exempel inom familjen, skolan, staten men också inom idrotten. Young (2000) skriver att flickor och pojkar inte uppmuntras till att leka samma lekar när de är små vilket leder till olika rörelsemönster. Enligt Young begränsar flickors rörelsemönster. Flickor uppmuntras till exempel inte till att ta för sig, springa omkring och idrotta på samma sätt som pojkar. Ju äldre flicka ju mer medveten blir hon i hur hon ska bete och föra sig i sociala situationer. Något som bidrar till att kvinnor ser sig själv som mer ömtålig än män och det hindrar de att våga satsa på idrottsaktiviteter helhjärtat. Både Bourdieu och Young menar att samhället har skapat system för sociala beteenden. Samhällsinstitutionerna uppfostrar oss till att se och lära att det finns sociala skillnader (som är grundade i biologiska skillnader). Det finns normer för hur kvinnor och män ska föra sig på allmänna plaster och privat, hur kvinnor och män ska gå, sitta och stå.

4. Metod

För att uppfylla uppsatsens syfte hur fotbollsspelare ser på jämställdhet utifrån träningskläder, träningsmöjligheter och löner för kvinniga och manliga fotbollsspelare valde jag att göra en kvalitativ studie med intervjuer. Enligt Jan Hartman (2004), teoretisk filosof på Lunds universitet, innebär kvalitativa undersökningar en förståelse av enskildas eller en grupp individers livsvärld.

4.1 Det kvalitativa perspektivet

Hartman (2004) skriver att kvalitativa undersökningar är bra om forskaren vill förstå hur människor tänker, resonerar och tar ställning. I mitt examensarbete tar jag reda på och hur fotbollsspelande kvinnor och män ser på jämställdhet inom fotbollen. Enligt Backman (2008) är styrkan i kvalitativa undersökningar att skapa större förståelse för människors sociala och personliga liv. Backman skriver att kvalitativa undersökningar fångar människors tankeprocesser och ställningstagande i människors vardag medan kvalitativa undersökningar inte gör det.

Genom att använda mig av intervjuer kan jag få en inblick i de intervjuades åsikter. Jag har ställt liknande frågor till intervjupersonerna som har öppnat upp för öppna svar. Runa Patel och Bo Davidsson (2011), undervisar i forskningsmetodik på universitetet i Linöping, skriver att intervjupersonerna kan uttrycka med egna ord vad de känner och tycker under en intervju med öppna svar. Jag har valt att genomföra sex kvalitativa intervjuer med sex stycken fotbollsspelare. Intervjupersonerna fick svara fritt på majoriteten av mina frågor men i början av intervjun fick de besvara frågor med hög strukturering (här ingick frågor om ålder, kön men också en fråga om utbildning). Standardiseringen av mina intervjuer var låg då intervjupersonerna kunde besvara frågorna med personliga svar. Miljön där intervjuerna ägde rum såg olika ut, jag lät de intervjuade välja en trygg plats. Under intervjuerna följde jag en intervjuguide där frågorna ställdes mer eller mindre i samma ordningsföljd till personerna (se bilaga 1 för intervjuguiden). Jag ville att intervjupersonerna skulle ha samma möjligheter att besvara samma eller likande frågor.

4.1.1. Intervjuundersökningens styrkor och svagheter

Trost (2007) skriver också om för- och nackdelar med intervjuer jämfört med enkäter. En fördel med intervjuer att intervjuaren kan förklara frågor om det skulle behövas mer tydlighet och ställa följdfrågor för att få ett mer utvecklande svar. En nackdel med intervjuer är att det kan medföra intervjuerffekt, att det sker snedvridning i svaren från intervjupersonerna. Det är

viktigt att personen som intervjuar har liknande tonläge, kroppshållning och håller sig neutral i frågorna som ställs till intervjupersonerna. Intervjuaren får inte ställa ledande frågor (Trost, 2007). Eftersom jag har varit normativ i min utgångspunkt var det svårt att ibland inte kommentera eller diskutera intervjupersonernas svar. Men det gjorde jag aldrig, jag var väldigt noga med att jag var där för att intervjua och ta reda på hur intervjupersonens ser på jämställdheten inom fotbollen. Det var skönt att ha en intervjuguide när till hands, den hjälpte mig att fokusera på mitt syfte och förhålla mig neutralt

4.2. Urval

Jag skickade ut 66 intervjuförfrågningar till aktiva fotbollsspelande vänner på facebook. Jag använde facebook för det är lättare att nå ut till en större population på kort än om jag kontaktat dem individuellt, per telefon eller via epost. När jag skickade ut förfrågningarna bestämde jag mig för att intervjua de tre första kvinnorna och männen som ville ställa upp i min undersökning. Så fort jag hade fått tillgång till sex intervjupersoner, skrev jag det på facebook så att fotbollsspelarna skulle veta att jag inte behövde fler intervjupersoner. Jag skickade bara ut förfrågningar till personer över 18 år. Jag valde 18 års gräns för att slippa be om föräldrars eller förmyndares godkännande (Trost, 2007). Mitt urval i studien kallas ett slumpmässigt bekvämlighetsurval. Det innebär att jag valt att intervjua personer som finns nära till hands (Trost, 2005). Jag valde bekvämlighetsurvalet för att jag har tillgång till ett stort fotbollskontakt nät på facebook och för att det underlättar mitt arbete. Eftersom jag skickade ut mina förfrågningar till många personer som ingår i ett nätverk visste jag inte vilka som skulle acceptera och vilja ställa upp på min undersökning. Ingen av de jag intervjuade var nära vän till mig. Jag återkommer längre ner i kapitlet med en presentation av de som ställde upp.

4.3 Genomförande

Intervjuerna ägde rum i Mars 2014. Jag tog kontakt med intervjupersonerna direkt efter de hörde av sig. Då bestämde vi tid och plats för intervjutillfället. Jag träffade intervjupersonerna på olika ställen och jag lät de välja var och när. Trost (2005) skriver att det är viktigt att intervjupersonerna får det så bekvämt som möjligt. Intervjuerna ägde rum vid olika tidpunkter. Två intervjuer genomfördes på en fika, en på lunch, två på deras arbetsplats och en efter den intervjupersonens träning. Intervjuerna tog ungefär lika lång tid, mellan 20 och 30 minuter. Jag lät intervjupersonerna besvara frågorna och föra fram sina tankar, reflektioner och känslouttryck. Jag anpassade mina fortsatta frågor efter de intervjuades svar men följde

mina fasta frågeområden, spelfrågor, bakgrundsfrågor och jämställdhetsfrågor som ingick i intervjuguiden (se bilaga 1).

4.4 Bearbetning och analys

Jag spelade in intervjuerna med min mobiltelefon (något som intervjupersonerna kände till och av sitt samtycke till). Enligt Trost (2005) ger inspelade intervjuer forskaren extra tid för att bearbeta intervjupersonernas uttalanden. Genom att lyssna på informationen efter att intervjuerna är avslutade ökar säkerheten för att få med all viktig information. Efter varje intervju lyssnade jag igenom det som spelats in och transkriberade de delar som var relevanta för min undersökning. Jag lyssnade igenom inspelningen i anslutning till att intervjun ägt rum för att minnas samband, kroppsspråk och detaljer bättre. När jag var klar med transkribering av intervjuer valde jag att kategorisera materialet efter mina frågeställningar för att sedan analysera svaren med hjälp av Pierre Bourdieus och Iris Youngs teorier och begrepp samt det som framkommit i tidigare forskning om just fotboll.

4.5. Etik

Enligt Dimenäs (2007) finns det etiska riktlinjer som bör följas vid forskning. Forskningen ska vara relevant och beröra ämnen som har betydelse för samhällets utveckling. Vid forskning är det viktigt att tänka på individskyddskravet skriver han vidare.

Individskyddskravet behandlas utifrån goda etiska principer. Dimenäs skriver vidare att det finns fyra huvudkrav. *Informationskravet*, handlar om att forskaren ska informera de involverade personerna om vad syftet med forskningen är. *Samtyckeskravet*, handlar om att deltagarna själv får bestämma om de vill medverka eller inte i forskningen och att de kan avbryta sitt deltagande. *Konfidentialitetskravet*, handlar om att deltagarnas uppgifter ska behandlas konfidentiellt och att deltagarna samt deras information behandlas anonymt.

Nyttjandekravet, handlar om att de uppgifter som samlas in om deltagarna endast får användas till forskningens ändamål och inget annat. För att skydda individer i forskningsstudier måste dessa krav uppfyllas (Dimenäs, 2007). Jag har följt riktlinjerna för individskyddskravet. När jag hade bestämt intervjuträff med mina intervjupersoner berättade jag direkt om deras rättigheter. Att intervjun var frivillig och att det är upptill intervjupersonerna om de vill delta i min forskning. Jag var tydlig med att säga att deras personliga information är konfidentiell och att de behandlas anonymt i texten. Jag berättade att informationen jag tar del av endast kommer att användas i mitt examensarbete. Jag var dock inte helt tydlig med mitt syfte. Jag berättade bara för intervjupersonerna att mitt examensarbete och intervjun handlade om

fotboll. Jag nämnde inte ordet jämställdhet då det är ett starkt ord. Jag ville inte att de skulle svara politiskt korrekt på mina frågor utan jag ville själv se om det fanns ett undermedvetet mönster i deras svar.

Vetenskapsrådet har författat en rapport *God forskningssed*, utgiven i Vetenskapsrådets rapportserie (2011:1) där de även anger andra principer. Ett sådant är att projektet bör ha ett tydligt syfte och att dem metoder forskaren väljer ska ge svar på forskningsfrågorna. Dessutom ska data insamlas på ett noggrant sätt och analysen ska vara systematiskt och kritiskt (2011: 40) Jag har även tagit hänsyn till dessa etiska principer.

4.6. Metoddiskussion

En fördel med att använda intervjuer som metod istället för att ha enkäter var att jag kunde gå in mer på djupet i intervjupersonernas svar. Men jag har bara intervjuat 6 intervjupersoner och jag har följt intervjuguiden för att kunna jämföra deras svar. För att få ett ännu tydligare svar hade jag kunnat åka ut till olika klubbar för att observera om kvinnor och män har samma tillgångar när det kommer till träningsplaner, tid och träningskläder.

4.7. Intervjupersonerna

Intervjupersonerna behandlas anonymt i texten. I texten har jag valt att ge intervjupersonerna nya identiteter. Jag skapade nya identiteter för att underlätta resultatet för läsaren, jag anser att det är lättare att läsa ett namn än att hålla koll på koder som representerar en person. Det är bara jag som har tillgång till deras riktiga uppgifter (Patel & Davidson, 1994). Samtliga intervjupersoner är mellan 20-30 år gamla.

Mina intervjupersoner är följande, observera att namnen är påhittade:

1. *Aron Fredriksson*, har spelat fotboll i 20 år.
2. *Albin Wojcik*, har spelat fotboll i 19 år.
3. *Anton Malström*, har spelat fotboll i 20 år.
4. *Emma Danilesson*, har spelat fotboll i 23 år.
5. *Sofia Anger*, har spelat fotboll i 14 år.
6. *Malin Jakobsson*, har spelat fotboll i 13 år.

5. Resultat och analys

I resultatdelen och analysdelen kommer jag att presentera det resultat jag fick fram under intervjuerna och analysera svaren med hjälp av Pierre Bourdieu, Iris Young och andra begrepp.

5.1. Att börja och fortsätta med att spela fotboll

När jag frågade intervjupersonerna om deras bakgrund inom spelen svarade männen att de började spela fotboll i fem och sex årsåldern medan en av kvinnorna började när hon var fem och de andra var tio år gamla. Båda könen började spela fotboll därför att deras kompisar spelade fotboll. Mina intervjupersoners svar ger inget stöd åt Youngs (2000) argument att flickor och kvinnor inte uppmuntras att leka lika aktiva lekar som pojkar gör när de är små. Det fanns inga tecken i de kvinnliga intervjupersonernas svar att de fått mindre uppmuntran att leka aktiva lekar än pojkar. Jag tror att Young till viss del har rätt i hennes teori om socialiseringen, att föräldrar inte är lika påstridiga om att deras flickor ska börja spela fotboll. Om de kvinnliga intervjupersonernas föräldrar uppmuntrade de att leka lika aktiva lekar som pojkar varför börjar de spela fotboll fem år senare än pojkar? Young (2000) skriver också att ju äldre en flicka blir ju kvinnligare beteende utvecklas, hur en kvinna går, står och använder kroppen. Young skriver att skillnader mellan könen är synliga när kvinnor och män kliver in i olika rum, att det är männen som tar för sig och sträcker på sig. Detta argument stämmer inte in på de kvinnliga fotbollsintervjupersonerna. I stället för att intervjupersonerna beskriver de kvinnliga fotbollsspelarna som försiktiga och blyga framställer både kvinnorna och männen de som pojkflickor och personer som tar för sig.

När jag frågade intervjupersonerna varför de fortfarande spelar fotboll idag svarade alla att gemenskapen, glädjen och kärleken till spelen gör att de fortfarande spelar. Både Anton Malmstöm och Sofia Anger sa att fotbollen är en del av deras vardag och att det inte finns något bättre än att dela glädjen med sina lagkamrater efter en vinst. De skapas en viss stämning och sammanhållning inom gruppen. Jag frågade fotbollsspelarna om och hur fotbollen har format de som privatpersoner? Alla intervjupersoner svare att det sociala samspelet utvecklats med andra människor. Aron Fredriksson nämner också att:

” Det gäller bara att tränarna och andra runt omkring har värderingar vilar på samhällets grunder. Likt skolan. Det är ofta dem som sätter en prägel på individerna i laget.”

5.2. Kön och den typiska fotbollsspelaren

Jag bad intervjupersonerna att beskriva fem karakteristiska drag hos en herr fotbollsspelare. Intervjupersonerna beskrev herrspelare som tävlingsinriktade, vinnarskallar, målmedvetna, fotbollslår, explosiva, med stor vilja och många drömmar. När jag bad fotbollsspelarna att beskriva en damfotbollsspelare med karakteristiska drag sade intervjupersonerna att kvinnor är spelintresserade, seriösa, motiverade, har viljan. En av de manliga intervjupersonerna sa också att kvinnliga fotbollsspelare har en manligare stil jämfört med kvinnor i vanligt. Att fotbollsspelande kvinnor pratar på ett speciellt sätt och är vinnarskallar. En kvinnlig intervjuperson beskrev damspelare som pojkflickor som får stora vader. I intervjupersonernas svar går det att utläsa att fotbollsspelande män har en större tävlingslust, en vilja av att bli och vara bäst medan damfotbollsspelare är motiverade och målmedvetna som personer. Så fort kvinnlig fotbollsspelare förknippas med tävling och att vinna lämnar kvinnan den förutbestämda rollen som samhället skapats och hon beskrivs som annorlunda (Bourdieu, 1999).

Efter det så bad jag intervjupersonerna att beskriva en typisk fotbollsspelare, både utseendemässigt och beteendemässigt. Intervjupersonerna beskriver en typisk fotbollsspelare som en ledartyp, vältränad och muskulös. De sa också att fotbollsspelare har bra självkänsla och är tävlingsinriktade. Jag frågade intervjupersonerna vilken fotbollsspelare de tycker är bäst i världen. Två intervjupersoner tycker att Zlatan Ibrahimovic är bäst, två tyckte Lionel Messi, en sa Robin van Persi och en sa Zinedine Zidane. Det var ingen av intervjupersonerna som nämnde någon kvinnlig fotbollsspelare. En förklaring skulle kunna vara att intervjupersonernas tidigare svar om hur en typisk fotbollsspelare har påverkar deras svar om vilken fotbollsspelare som är bäst. Bourdieu (1999) skriver att det finns olika ord som förknippas med manlighet, till exempel stark, aktiv och framåt. Att män ska ta för sig och vissa vägen. Det kan ha påverkat intervjupersonernas svar undermedvetet, då alla beskrev en fotbollsspelare utifrån de manliga föreställningar som finns i samhället.

5.3. Skillnader mellan dam- och herrfotboll

Jag frågade fotbollsspelarna vad de tyckte att den största skillnaden mellan dam - och herrfotboll var? Jag fick ett enat svar att tempot var den största skillnaden. Emma Danielsson sa:

”Skillnaden är väl att snabbheten, explosiviteten och styrkan är bättre hos män! Det går lite fortare helt enkelt”

Aron Fredriksson sa:

”Tempot, styrka, teknik. Man ska inte jämföra dam och herrfotboll, man spelar liksom på olika nivåer både prestationsmässigt och med förutsättningar”

Utifrån intervjupersonernas svar är att adjektiven snabb, stark är det som skiljer spelen. Det är två adjektiv som beskriver manliga egenskaper enligt Bourdieu (1999). Eftersom mannen är normen i samhället och fotboll har historiskt varit ett manlig sport är det svårt att se kvinnornas egenskaper jämsides mannens. Eftersom kvinnor och män hela tiden får höra att de tävlar efter olika fysiska förutsättningar är det inte konstigt svaren ser ut som de gör. Wijk (2013) diskuterar att om spelen från början hade utvecklats så att snabbhet, smidighet och bollsinneläge inte hade haft någon betydelse hade synen kanske sett annorlunda ut.

Intervjupersonerna ansåg att den största skillnaden mellan dam och herrfotboll var tempot, styrkan och tekniken. En manlig intervjuperson sa att dam och herrfotboll inte ska jämföras då förutsättningarna är fysiskt är olika. Wijk (2013) skriver att män är fysiskt överlägsna och därför är många idrotter traditionellt uppdelade efter kön. Wijk argumenterar för mindre könade sporter (uppdelade efter kön). Utveckla sporter så att kvickhet, bollsinneläge, smidighet och precision har marginell betydelse. Wijk skriver också när Sörenstam spelat på männens tour trodde människor att gamla mönster skulle brytas och att män och kvinnor skulle spela tillsammans men det motarbetades av båda proffsorganisationerna, något som kan återigen tolkas med Bourdieus tankar om, att maktstrukturer och gamla traditioner sätter stop för nytänkande. Det gäller både från den kvinnliga och manliga sidan. Vi är bundna av existerande dominansstrukturerna och det vardagliga återskapandet är svårt att bryta. Det är tydligt i intervjupersonernas svar angående ekonomiska resurserna och hur intervjupersonerna tycker att pengar och lön ska fördelas inom klubbarna. Något som jag redan analyserat med hjälp av Bourdieu.

Jag frågade sedan: Om du fick välja att antingen Sveriges dam- eller herrfotbollslandslag skulle ta VM- guld i fotboll, vilket landslag hade du föredragit och varför?

I denna fråga svarade fem av sex att de hade valt herrlandslaget. Aron Fredriksson sa:

”Herrlandslaget, det skulle vara en större bedrift med tanke på konkurrensen och det spelarmaterialet som vi för närvarande har.”

Albin Wojcik sa:

"Herrlandslaget. Det vore en större skräll".

Anton Malmström motiverade sitt svar med:

"Vilket som hade varit trevligt men får jag välja hade jag sagt herrfotbollslandslaget eftersom det hade känts mer osannolikt. Damerna är ju redan ett av de bästa landslagen i världen medan herrarna inte ens tar sig till VM. För mig hade det varit en större bedrift om herrfotbollslandslaget någon gång lyckades ta VM guld. Herrfotboll får ju generellt också mycket större uppmärksamhet i media än damfotbollen vilket inte är fallet i t.ex. skidåkning eller friidrott".

Emma Danilsson svarade:

"Trots att man hade en dröm när man var liten att få spela i landslaget så svarar jag ändå herrarna, blir mer folkfest då. Roligare att titta på..."

Sofia Anger sa:

"Herrlandslaget, på grund utav att de är dem man följt sen man var barn och jag tycker är roligare att titta på. Det kommer stå mer i media i hela världen om detta skulle ske! Sveriges fotboll hade blivit uppmärksammas."

Malin Jakobsson svar var mer neutralt, hon svarade:

"Personligen tycker jag vilket som, båda prestationerna är oerhört stora".

Utifrån resultatet går det att utläsa att majoriteten tycker att herrarnas guld skulle betyda mer.

Det skulle vara en större prestation då konkurrensen är tuffare och större på herrsidan.

Intervjupersonerna nämner att herrfotboll är roligare att titta på och att det är tempot och fysiken som är bättre. Intervjupersonerna påpekar också medias betydelse, att herrarnas guld hade fått en större medieuppmärksamhet vilket hade lett till en större folkfest. Det är också mer herrfotboll än damfotboll på tv vilket leder till att befolkningen känner igen sig och kan relatera till de manliga fotbollsspelarna mer än de kvinnliga. Det kan också vara en förklaring till att intervjupersonerna bara nämnde manliga fotbollsspelare när de skulle säga vilken fotbollsspelare de ansåg är bäst. Det är herrfotbollen och herrspelarna som syns mest i media och blir idoler får ungdomar. En annan intressant sak är att intervjupersoner har sagt att dam- och herrfotboll inte ska jämföras eftersom kvinnor och män inte har samma fysiska förutsättningar. Ändå var det bara en intervjuperson som tycker att prestationen skulle varit lika stor.

5.4. Förutsättningar för dam- och herrfotboll

Jag frågade intervjupersonerna om de tycker att dam- och herrfotboll ska ha samma förutsättningar när det kommer till a) lön b) träningstider c) träningskläder. Alla intervjupersoner tycker att dam och herrspelare ska ha samma förutsättningar när det kommer till träningstider och träningskläder. Men angående lönefrågan var åsikterna olika. De manliga fotbollsspelarna gav liknande svar och de ansåg inte att lönen ska vara lika för att marknaden på herrsidan är större och drar in större intäkter. Albin Wojcik svarade:

”Nej. Herrarnas lön handlar om det stora intresset runt om kring och dess intäkter. Inte om att skapa något könsneutralt....”

De kvinnliga fotbollsspelarnas svar i frågan om lön var inte lika självklart, Emma Danielsson sa:

Både ja och nej. Killar drar in mer intäkter, ja... men spannet får inte vara så stort. För det första tjänar killarna alldeles för mycket och damerna för lite. Detta är något man måste jobba långsiktigt på. Men såklart i den bästa värld så borde det vara jämställt helt.

Sofia Anger tycker:

”...att det skall va lika. Men det går tyvärr inte på grund av sponsorer. Media vill mest ha med herrfotbollen att göra. Det är herrfotbollen som syns ut i världen i tv tidningar- allt som har med pengar att göra”.

Malin Jakobsson tycker:

”Nej eftersom faktorer som sponsorer, publik och andra saker som drar in intäkter är oerhört mycket större inom herrfotbollen skulle det inte gå. Jag anser dock att skillnaderna är för stora om man ser till tiden en damfotbollsspelare jämfört med vad en herrfotbollsspelare lägger”.

Det är intressant att båda könen tycker att det är en självklarhet att träningstider och träningskläder ska vara lika för både dam- och herrlag. Men så fort det handlade om pengar skilde sig åsikterna mellan de kvinnliga och manliga intervjupersonerna. Det är väldigt intressant att de manliga intervjupersonerna inte tycker att damfotbollsspelare förtjänar samma lön som herrarna när de jobbar lika mycket och lika hårt på proffsnivå. Samtidigt var det de manliga intervjupersonerna som sa i föregående frågor att fysiken inte ska jämföras. De kvinnliga fotbollsspelarna hoppas på en löneökning. För att det ska kunna gå måste media och sponsorer ändra sin tanke kring dam- och herrfotboll och se det utifrån andra ögon. Fotboll är mycket mer än bara explosivitet och styrka. Resultatet kan också ses som ett

exempel av Bourdieus begrepp symboliskt våld (1999). Enligt Bourdieu ligger styrkan i det symboliska våldet att kvinnorna/ offren inte märker av våldet. Kvinnor (men även män) har lärt sig från början att tänka ur den dominerande gruppens tankestruktur och därmed behöver inte den manliga ordningen legitimeras. Inom fotbollen är det männens tankestrukturer som kvinnor och män är hänvisade till och tankesättet om vad gäller ekonomiska resurser. I övriga frågor råder dock större jämställdhet.

5.5. Fotboll och jämställdhet

På frågan om de ansåg att fotbollen är jämställd i Sverige svarade alla nej. Två manliga och en kvinnlig intervjuperson svarade att fotbollen har blivit mer jämställd på senare år och att vi är längre fram än andra länder. Aron Fredriksson motiverade sitt svar med:

”Jämställdhet inom fotbollen är svårt att nå. Man kan inte få exakt lika mycket resurser när det ena har ett större intresse ute på marknaden jämfört med det andra. Jag vet inte hur det ser ut men man kanske skulle kunna göra en procentuell uppdelning baserat på intresset och marknaden?”

Jag ställde följdfrågan om de tror att fotbollen kommer bli jämställd? Då svarade två manliga intervjupersoner blankt nej. Den tredje sa att det aldrig kommer bli 50/50 men han tycker att damfotbollen bör få mer resurser men han vet inte hur. De kvinnliga intervjupersonerna var lite mer hoppfulla för framtiden och en kvinnlig tog upp hur viktigt det är könen får samma förutsättningar för att lyckas. De andra två tror precis som männen att jämställdhet är svårt att uppnå men att Sverige har påverkat jämställdhet i fotbollsvärlden.

Intervjupersonerna är eniga om att fotbollen inte är jämställd i Sverige. Intervjupersonerna anser ändå att dam- och herrfotboll i Sverige är mer jämställt än andra länder. Jag tolkar intervjupersonernas svar som att det är okej att fotbollen inte är jämställd. Sverige är längre fram i jämställdhetsfrågan och därför är det okej. Det som jag tycker är sorgligt med intervjupersonernas svar är att resurserna för dam och herrfotboll ska baseras på det symboliska värdet på marknaden. Jag anser att om ingen är beredd att satsa mer pengar på damfotboll är det svårt att skapa jämställdhet. Det behövs resurser för att få spelen att växa. Jag tycker att det är tråkigt att intervjupersonerna inte ser fotboll som en framtida spel i framtiden. Vilket hopp och vilka signalerar det till framtida barn. Bourdieu (1999), beskriver också i sin text hur svårt det kan vara att förändra människors attityder utifrån de normer som skapats i samhället. Jag har tidigare nämnt att fotbollsklubben Lb07 ger deras spelare lika lön

oavsett kön (Andersson, 2013) vilket tyder på att det går att förändra habitus och tankesätt hos människor.

Jag frågade sedan intervjupersonerna vad de anser att jämställdhet är. Alla svarade mer eller mindre på samma sätt, att män och kvinnor ska tävla på samma villkor, ha liknande förutsättningar och ha samma möjligheter. För Sofia Anger innebär jämställdhet att:

”Att alla oavsett kön har samma rättigheter, möjligheter och skyldigheter. Till exempel inom fotbollen ska dam och herr spelare ha samma rätt till träningstider, lön och så vidare.”

För Malin Jakobsson är jämställdhet:

”Lika förutsättningar och lika villkor. Idag så är det inte jämställt och dam och herrspelare har inte samma villkor, till exempel: majoriteten av herrfotbollsspelarna i allsvenskan har fotbollen som ett heltidsjobb medan damfotbollsspelare oftast har ett jobb vid sidan av”.

För Aron Fredriksson är jämställdhet att

”...att resurserna fördelas utefter intresset. Jämställdhet i samhället är att människor oavsett kön ska ha samma rättigheter. Varje sund människa är feminist och strävar efter ett mer jämställt samhälle sett till förutsättningar. Jämställdhet är inte 50-50”.

Det är intressant att vi ska sträva efter att ha ett jämställt samhälle där män och kvinnor oavsett kön ska ha samma rätt och möjligheter att lyckas men ändå gäller detta inte inom fotbollsvärlden. I vilket annat heltidsjobb måste kvinnor ha ett deltidsjobb för att kunna betala hyran? Om fotbollen ska bli jämställd måste fotbollsspelande kvinnor få samma möjlighet för att kunna utöva sitt yrke som männen.

5.6. Respons på två sexistiska uttalanden

Mina två sista frågor beror två olika utlåtanden som två stora fotbollssikoner gjort. Den första frågan var den jag skev om i inledningen: Vad tycker du om förslaget som Sepp Blatter, ordförande i Internationella fotbollsförbundet (FIFA) sa om damfotbollen. ”Att damfotbollsspelare kunde kopiera volleybollens klädkod. Att damerna kunde spela i tights små shorts. Han uttryckte också att kvinnliga spelare är söta och att kläderna kan ge kvinnor en kvinnligare estetik. Intervjupersonernas svar är negativa till Blatters förslag. Aron Fredriksson sa:

”Åt helvete fel. Det är spelen man ska sälja, inte utseendet”.

Albin Wojcik tyckte att det Sepp Blatter sa var:

"Absurt! Men han har en poäng i att kläderna ska se annorlunda ut för kvinnor och män".

Anton Malmström tyckte att det var en:

"Korkad kommentar! Känns som han förlöjligar damfotbollen".

Emma Danielssons kommentar var:

"Man kanske inte bör se ut som en hösäck men det är ju för att man alltid förr fick ärva killars kläder och för man beställde kläde i herrstorlekar. Inte vårt fel. Men fotbollen är ingen porrbranch... men något mitt emellan hade varit att föredra.

Softa Anger anser att:

"Kläderna skall vara lika som både männen och kvinnorna använder! Ska inte ändra på något på grund av mode eller media".

Malin Jakobsson tyckte att:

"Det är helt sjukt! Damfotbollen ska inte värdesättas utifrån kläderna utan precis efter vad det är, fotboll".

Sociologen och idrottsforskaren Barry Smart (2005) skriver att idrottskvinnor bedöms efter sitt utseende och sexuella utstrålning. Men detta är inget mina intervjupersoners svar ger stöd åt. Intervjupersonerna reaktion på FIFA presidenten Sepp Blatter uttalande om att kvinnliga fotbollsspelare ska spela i tights små shorts för att kvinnor är söta var något intervjupersonerna reagerade kraftigt emot. Det var ingen om ansåg att sexualiseringen av kvinnliga fotbollsspelare var rätt väg att gå för att öka intäkterna och intresset för spelen.

Det sista utlåtandet som jag ville att intervjupersonerna skulle kommentera var: Vad tycker du om Zlatans uttal: *"När jag kommer ut i Europa jämför de mig med Messi och Ronaldo. När jag kommer hem jämför de mig med en damspelare. Ska jag behöva skämmas för att vara en svensk fotbollsspelare?"*

Aron Fredriksson uttryckte:

"Ett väldigt dumt uttalande eftersom Zlatan är en stor förebild för många ungdomar där ute. Men jag kan ändå förstå honom i viss mån. Han var väl trött på att bli jämförd med exempelvis Lotta Schelin. Enligt mig är det en jävligt dum fråga ifrån journalisten "Vem är bäst, du eller Lotta"? Det tror jag att Lotta hade skrivit under på".

Det var tre av intervjupersonerna som uttryckte sig med att säga:

”Typiskt Zlatan, man får ta allt han säger med en nypa salt” (Albin Wojcik)

Också klumpigt uttryckt. Men Zlatan är Zlatan och tror inte hans aviskt var att säga damfotbollen utan han var irriterad över att Anders Svenssons prestation kom i skuggan av diskussionen om genus och jämställdhet. (Anton Malström)

Tror att detta är en kommentar man ska ta med en nya salt då Zlatan är mäkta trött på media i mellan å. (Emma Danielsson)

Sofia Anger uttalar sig med att säga:

”Uttalandet är väl helt korrekt sagt. I Sverige vill man prata om jämställdhet mellan herr och damfotbollen, det kommer vi aldrig ifrån. Skillnaden är ju så pass stor mellan könen...”

Malin Jakobsson sa:

”Varför ska han skämmas? En damfotbollsspelare kan vara lika bra som Zlatan utifrån hennes förutsättningar. Jag anser till och med att en damfotbollsspelare är mer värd en framgång än Zlatan är om man ser till hur mycket mer än tjej får kämpa för uppmärksamheten och kanske samtidigt ha ett arbete att sköta vid sidan av. Zlatan kan fokusera helt på sin fotboll och behöver inte tänka på något annat. Men sen kan man se Kosovare Asllani när hon uttalar sig att hon inte vill bli jämförd med Zlatan heller, så det är nog lite ömsesidigt det där!”

5.7. Hur studien påverkat mig

Innan jag berättar vad jag lärt mig och hur studien påverkat mig, ger jag en mycket kort sammanfattning av intervjupersonernas svar. Utifrån intervjuerna kan jag se att intervjupersonerna förstår vad jämställdhet är men det beskrivs på ett abstrakt plan. De vet vad det är och vad de ska säga. Deras svar återspeglar den formella svenska synen på jämställdhet. När jag ställde frågor som rörde jämställdhet och fotboll fick jag fram andra svar. Det var en självklarhet för intervjupersonerna att fotbollsspelande kvinnor och män skulle ha samma rätt till träningstider och träningskläder. Men så fort det kom till frågan om lön, var jämställdheten inte längre ett faktum. Så fort det handlade om det ekonomiska kapitalvärdet var jämställdhet inte lika självklart. Intervjupersonerna anser inte att fotbollsspelande kvinnor och män har och ska ha rätt till samma lön. Intervjupersonerna anser att herrarna ska få mer pengar för de drar in fler resurser. Intervjupersonerna tycker att fördelningen är rättvis och att svenska damfotbollsspelare har det bättre än många andra kvinnor som spelar fotboll. Det är intressant att jämställdheten är ett ideal i Sverige och att dessa ideal återspeglas i intervjupersonernas allmänna svar om kvinnan och mannens lika rätt i samhället men det är inte längre jämställt när det kommer till ekonomiska resurser inom fotbollen.

Intervjuset som gjorde mig mest förvånad och besviken på intervjupersonerna var att de inte tror att sporten fotboll inte kommer bli jämställd. Jag är förvånad att unga vuxna inte tror på jämställdhet inom sporten. Efter deras besvikelse till svar är jag positiv till att det finns en fotbollsklubb som vågar gå mot strömmen och ge sina A-lagsspelare lika lön och rättigheter (Wiman, 2013). Det visar ändå att det finns tendenser att fotbollen kan bli mer jämställd. För att fotbollen ska bli mer jämställd måste vi aktivt jobba för det. Ett drastiskt steg kan vara att lagstifta att fotbollsklubbarna, kommunerna och svenska fotbollsförbundet att fördela sina resurser jämt. För om vi vill att flickor och damlagsspelare ska fortsätta spela fotboll är det viktigt att det får samma möjlighet till det. En av mina kvinnliga intervjupersoner påpekade också att kvinnor slutar spela fotboll för att satsa på sitt yrkesval. Om samhället inte vågar satsa på våra damer och flickor tror jag att många slutar för det finns ingen säker framtid inom sporten. Du kan inte spela elitfotboll och arbeta till 100 % för att få ihop det ekonomiskt. Larsson (2009) skriver att män och kvinnor är ur ett historiskt perspektiv uppfattades som ett komplement till varandra, där män tävlade och kvinnor var omsorgsorienterade. Detta synsätt har präglat män och kvinnors tankesätt i samhället och i synnerhet i idrotten. Vi måste lämna tankarna att män är tävlingsinriktade, tuffa och att kvinnor är återhållsamma och blyga. Precis som Bourdieu (1999) skriver att människor skapat ett symboliskt kön. Som beskriver olika normer för hur kvinnor och män ska agera i olika situationer. För att bryta dessa normer måste vi jobba aktivt för att det ska bli jämställt och våga bryta de patriarkiska strukturerna som finns i samhället.

Wijk (2013) skriver att kvinnans frammarsch inom samhällsområdena upplevs hotfulla av många män. Kvinnor har fått rösträtt, de är involverade i politik och det finns kvinnliga chefer. Han skriver vidare, för att fotboll och sporten ska fortsätta utvecklas och bli mer jämställd måste vi arbeta med förändringar inom sportvärlden. Vi måste arbeta med barn och ungdomars tankesätt angående jämställdhet som ideal och praktik. Ett exempel på det är att Zlatan Ibrahimovic, Sveriges största internationella fotbollsstjärna uttalar sig att han inte vill bli jämförd med kvinnliga fotbollsspelare och att intervjupersonerna förstår Zlatans uttal (dock tyckte visa att det var ett klumpigt uttalande) visar på att vi har normer att jobba mot i Sverige.

Studien har fått mig att inse att fotbollen i Sverige är ojämställd när det kommer till lönevillkor och resurser. Det symboliska våldet återspeglar att kvinnor har accepterat att spela fotboll som heltidsjobb som de inte riktigt kan försörja sig på. De får mycket mindre betalt än

männen, även om de gör samma typ av jobb (träningar, reser, bortamatcher). Studien har också fått mig att inse att den manliga dominansen existerar inom fotbollen. Jag har själv deltagit i reproduktionen av mansdominansen inom fotbollen och har talat för att män/ pojkar ska ha fördelar jämfört med flickorna/ kvinnorna. Jag lärde mig tidigt att det är bara att acceptera att jag/ flickor/ kvinnor inte kan få det lika bra som pojkar/ männen. Jag har länge tyckt det var självklart att herrarna ska ha mycket mer pengar för att de drar in fler resurser till klubbarna. Men nu har jag blivit medveten om att jämställdhet inte kan skapas om dam och herrspelare inte har tillgång till samma förutsättningar. Det kan aldrig bli jämställt om könen inte tar del av lika spelregler. Kvinnor kommer inte kunna satsa på fotbollen som en karriär de inte kan leva på spelen. Det gör att många kvinnor slutar spela fotboll. Förutsättningarna inom fotbollen måste ändras och vi som spelar fotboll måste bli en enat grupp som kan försöka stå emot den manliga dominansen inom fotbollen. Jag är glad att jag har tagit del av denna kunskap för utan kunskap sker inga förändringar. Jag hoppas att både denna studie och min kunskap kan utveckla ideal, attityder och praktiker mot en mer rättvist och jämställt spel.

6. Slutsats

Syftet med studien är att undersöka hur fotbollsspelare ser på jämställdhet utifrån träningskläder, träningsmöjligheter och löner för kvinniga och manliga fotbollsspelare. När jag frågade intervjupersonerna vad jämställdhet innebar gav de liknande svar.

Intervjupersonerna sa att jämställdhet innebär att alla människor ska ha lika rätt och möjligheter att göra samma saker. Att människans kön inte ska spela någon roll för vad som kan uppnås. När det kom till jämställdhet inom fotbollen ansåg intervjupersonerna att dam och herrlag skulle ha samma rätt till träningstider, träningsplaner och tvättning. Men när det gällde jämställdhet om spelarlöner motiverade de tre manliga intervjupersonerna ojämställda löner bland annat med att manliga fotbollsspelare drar in större intäkter till klubbarna. De kvinnliga intervjupersonernas svar skilde sig från männens. De ansåg att skillnaden mellan herrarnas och damernas löner är för stora och att herrarna tjänar för mycket och att damerna tjänar för lite. De menade också att fotbollen borde vara jämställd med tanke på den tid som fotbollsspelare måste lägga ner på spelen

Utifrån resultatet kan jag se att intervjupersonerna har en komplex förståelse av jämställdhet är och vad det innebär. Enligt intervjupersonerna är fotbollen inte jämställd i Sverige. De manliga fotbollsintervjupersonerna tycker att fotbollen ska vara jämställd i vissa avseenden men inte i alla. De kvinnliga intervjupersonerna delar uppfattning om att fotbollen inte är jämställd men hoppas att det ska bli mer jämställt inom svensk fotboll i framtiden. I min analys där jag använd mig av ett genusperspektiv, baserade i Bourdieus och Youngs teorier, tydliggör jag dessa skillnader samtidigt som jag visar hur den manliga dominansen reproduceras (och även i vissa avseenden förändras).

6.1. Vidare forskning

Det hade varit intressant att se hur studien hade blivit med hjälp av enkäter och observationer. Att se hur flickor/ pojkar och kvinnor/ män betar sig och se om en undersökning med hjälp av andra metoder hade gett liknande resultatet eller om det hade skiljt sig. Det hade varit intressant att följa upp mitt arbete med fotbollstränarens syn på jämställdhet inom fotbollen. Det hade varit intressant att se om mina intervjupersoners svar hade skiljts sig tränarnas svar. Annan intressant forskning hade varit att intervjua människor som jobbar på Sveriges fotbollförbund. Vilken syn har de på jämställdhet hur de arbetar för jämställdhet i fotbolls Sverige.

7. Referenser

- Andersson, Torbjörn, (2002). *Kung Fotboll - Den svenska fotbollens kulturhistoria från 1800-talets slut till 1950*, Brutus Östling Bokförlag Symposium: Stockholm/Stehag
- Bourdieu, Pierre (1999) *Den manliga dominansen*. Göteborg: Daidalos
- Bourdieu, Pierre (2000), *Konstens regler. Det litterära fältets uppkomst och struktur*. Stockholm: Stehag: Östlings bokförlag Symposium.
- Bourdieu, Pierre. (1990) *The logic of practice* Cambridge: Polity Press
- Dimenäs, Jörgen (red.). (2007). *Lära till lärare*. Stockholm: Liber AB
- Fundberg, Jesper. 2005. Att kasta killkast. Genusperspektiv på kropp och rörelse. I Jesper Fundberg, Klas Ramberg & Dan Waldetoft (red.) *Tankar från baslinjen: humanister om idrott, kropp och hälsa: festskrift till Mats Hellspång*. Eslöv: Östlings bokförlag Symposium.
- Hargreaves, Jennifer (1994) *Sporting Females: Critical Issues in the History and Sociology of Women's Sport*, London: Routledge.
- Hartman, Jan. (2004). *Vetenskapligt tänkande*. Lund: Studentlitteratur.
- Hjelm, Jonny & Olofsson, Eva (2004): *A Breakthrough: Women's Football in Sweden. I: Hong, Fan & Mangan J.A. (red): Soccer, Women, Sexual Liberation. Kicking Off a New Era*. London: Frank Cass.
- Jönsson, Åke (2006) *Fotboll - Hur världens största spel växte fram*, Historisk. Media: Lund
- Kinnari, Mickan (2007) *Genus eller kön – vilken är skillnaden?* Ikaros
- Murray, Bill (1994) *Football, A History Of The World Game.*, Aldershot: Scholar press
- Patel, Runa. & Davidson, Bo. (2003). *Forskningsmetodikens grunder*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Riksidrottsförbundet. (den 14 April 2012). *Idrotten i siffror. Idrotten i samhället*. Hämtat från Statistik från RF:
http://iof4.idrottonline.se/ImageVaultFiles/id_32028/cf_394/Idrotten_i_siffror.PDF den 4 mars 2014
- Smart, Barry (2005). *The Sport Star. Modern Sport and the Cultural Economy of Sporting Celebrity*. Nottingham: Trents University
- Statistiska centralbyrån, (2012). *På tal om kvinnor och män*. SCB-tryck: Örebro
- Svenska fotbollförbundet, (2013). *Fotbollen i Sverige*. Hämtat från: Fogis.se.
<http://fogis.se/om-svff/> den 13 maj 2014.

Svenska fotbollförbundet (2011). Jämställdhetspolicy inom Svenska Fotbollförbundet 2009-2011. Hämtat från Fogis.se.

http://fogis.se/ImageVault/Images/id_9873/ImageVaultHandler.aspx den 13 maj 2014

Trost, Jan (2005). *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur.

Williams, Jean (2004): "The Fastest Growing Sport. Women's Football in England" i Hong, Fan & Mangan J.A. (red): *Soccer, Women, Sexual Liberation. Kicking Off a New Era*, London: Frank Cass.

Young, Iris, M. (2000) *Att kasta tjejkast: Texter om feminism och rättvisa*. Bokförlaget Atlas.

Bilaga 1

Intervjuguide

Olika spelfrågor:

Vilket OS-guld hade betytt mest i långfärdsskidor enligt dig, Charlotte Kallas eller Markus Hellners? Varför?

Vilket OS-guld hade betytt mest enligt dig, damernas eller herrarnas curlingslandslag? Varför.

Bakgrundsfrågor:

1. Kön:
 2. Född år: <94 93- 88 87-82 81<
 3. Utbildning: högstadiet gymnasiet högskola/ universitet
 4. Har du varit elitfotbollsspelare någon gång under din karriär? (På ungdoms eller A-lags nivå (division 1 eller upp))? I vilka/ vilket lag?
 5. Hur gammal var du när du började spela fotboll?
 6. Varför började du spela fotboll?
 7. Varför spelar du fotboll idag?
 8. Hur har fotbollen påverkat/ format dig som privatperson (utanför fotbollen)? På vilket sätt? Vilka värderingar har du utvecklat?
-
9. Hur skulle du framställa en typisk fotbollsspelare (både utseendemässigt och beteendemässigt)?
 10. Vilken fotbollsspelare tycker du är bäst i världen (näm en)?
 11. Beskriv fem karakteristiska drag hos en herrfotbollsspelare?
 12. Beskriv fem karakteristiska drag hos en damfotbollsspelare?

13. Vad är den största skillnaden mellan dam och herrfotboll enligt dig?
14. Om du fick välja att antingen Sveriges dam- eller herrfotbollslandslag skulle ta VM-guld i fotboll, vilket landslag hade du föredragit och varför?
15. Tycker du att dam- och herrfotboll ska ha samma förutsättningar när det kommer till lön, förmåner, träningstider, träningskläder? Motivera.
16. Anser du att fotbollen i Sverige är jämställd?
17. Kommer fotbollen att bli jämställd?
18. Vad innebär jämställdhet för dig?

-
19. Vad tycker du om förslaget som Sepp Blatter, ordförande i Internationella fotbollsförbundet (FIFA) sa 2004 om damfotbollen. Han ville att damfotbollen skulle kopiera volleybollens klädkod: "*De kunde till exempel ha stramare och mindre shorts. Kvinnliga spelare är söta och det skulle skapa en mer kvinnlig estetik, så varför inte göra det i mode?*"
20. Vad tycker du om Zlatans uttal: "*När jag kommer ut i Europa jämför de mig med **Messi** och **Ronaldo**. När jag kommer hem jämför de mig med en damspelare. Ska jag behöva skämmas för att vara en svensk fotbollsspelare?*"